

Hallituksen pelivara pienenee

Miten käy työllisyyden parantamiselle ja hallituksen muille kunnianhimoisille tavoitteille, jos maailmantalous sakkaa? Huonosti, sanoo kaksi konkaritutkijaa.

Juha Sipilän niukkuutta jakaneen hallituksen jälkeen Suomi sai kesäkuussa vasemmistolaisempaa politiikkaa harjoittavan hallituksen, joka lisää rahoitusta muun muassa koulutukseen, perusturvaan ja kehitysyhteistyöhön.

Lisäpanostukset kasvattavat pysyviä menoja 1,2 miljardilla eurolla vuodessa.

Hallitusohjelman kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttaminen on laskettu pitkälti työllisyysasteen merkittävän nostamisen varaan. Se tulisi nousta 72 prosentista 75 prosenttiin ”normaalin kansainvälisen ja siitä heijastuvan kotimaisen talouskehityksen oloissa”.

Mitä tapahtuu, jos maailmantalouden vauhti hiljenee ja talous ajautuu jopa taantumaan?

TYÖLLISYYSTAVOITETTA SYYTÄ TÄSMENTÄÄ

Useimpien muiden talousennustajien tavoin myös Palkansaajien tutkimuslaitos PT alensi syksyllä kasvuarviotaan alaspäin. Sen tuoreimman ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaisi tänä vuonna 1,3 ja ensi vuonna 1,1 prosenttia.

– En pidä todennäköisenä, että näin maltillisen kasvun aikana työllisyys saadaan nostettua 75

prosenttiin ja julkinen talous tasapainoon vuoteen 2023 mennessä, PT:n ennustepäällikkö **Iikka Kiema** sanoo.

Hän kuitenkin huomauttaa, että hallitusohjelmassa tavoitteet on määritelty rakenteellisiksi. Toisin sanoen kansainvälisen talouden odotettua heikommasta kehityksestä aiheutuvaa työllisyyden ja julkisen talouden heikentymistä ei tulkita tavoitteista lipeämiseksi.

– Hallituksen tavoitteista on käyty vilkasta keskustelua, mutta niiden rakenteellinen luonne on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Kieman mukaan tällä hetkellä näyttää selvältä, että hallituksen reunaehto kansainvälisen talouden odotettua heikommasta kehityksestä toteutuu.

– Suidannetilanne on nyt poikkeuksellisen huono. Siksi työllisyystavoitetta olisi syytä täsmentää: missä olosuhteissa odotamme pääsevämme 75 prosenttiin ja mikä on tavoite, jos suhdannetilanne on heikompi.

ELVYTYSTÄ KEYNESIN HENGESSÄ

Ekonomisti **Ralf Sundin** mielestä hallituksen kannattaisi heikkenevässä taloustilanteessa siirtyä harjoittamaan vieläkin vasemmistolaisempaa politiikkaa. Hän suosittelee suhdanteita tasaavaa talouspolitiikkaa Keynesin hengessä.

– Huonompien aikojen häämöttäessä julkisia varoja tulisi käyttää nykyistä enemmän elvytykseen, Sund sanoo.

Hän kuitenkin myöntää, että hallituksen pelivara on tiukka. Nykyisellä hallituskokoonpanolla lisävelan ottaminen esimerkiksi julkisiin investointeihin on vaikeaa, sillä budjetin tasapaino on etenkin keskustalle kynnyskysymys.

– Vähän huonoa lupaa, kun kuuntelee valtiovarainministeri **Mika Lintilän** julmistelua velkaantumisenesta. Toisaalta hänellä on takanaan hallituksen kirjaus julkisen talouden tasapainottamisesta.

EU-SÄÄNNÖT KAVENTAVAT PELIVARAA

Sund muistuttaa, että elvytysvaraa kaventavat myös EU:n yhteiset pelisäännöt. Perussopimuksen mukaan julkisen talouden alijäämä ei saa olla suurempi kuin kolme prosenttia eikä velka enempää kuin 60 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Myös vakaus- ja kasvusopimus laittaa rajat julkisen talouden vajeille ja velkaantumiselle.

– EU:ssa pidetään edelleen kiinni periaatteesta, että jos valtion tulot vähenevät, niin menoja pitää vähentää. Näin ei tasata, vaan syvennetään talouden laskusuhdannetta, Sund toteaa.

Ranska ja monet eteläisen Euroopan maat ovat vaatineet vakaussääntöjen löysäämistä, kun taas Suomi ja muut pohjoisen Euroopan valtiot pitävät kiinni tiukasta budjettikurista.

– Valitettavasti EU:ssa ei ole otettu huomioon viimeaikaista talouspoliittista keskustelua, jossa on tuotu selvästi esille vuoden 2008 jälkeisen finanssikriisin jälkeiset opetukset. Velkakammolla oli kielteisiä vaikutuksia sekä työllisyyteen että talouskasvuun, Sund muistuttaa.

Hän näkee kuitenkin orastavaa muutosta EU:n linjauksissa. Esimerkiksi Euroopan keskuspankin uusi pääjohtaja **Christine Lagarde** on peräänkuuluttanut, että talouden rattaiden pyörittämiseen tarvitaan keskuspankin rahapolitiikan ohella nyt myös valtioiden elvyttävää budjettipolitiikkaa.

LIIKAAN SYNKISTELYYN EI AIHETTA

Ralf Sund sanoo, että Suomen hallitus tarvitsisi nykyistä enemmän taloudellista pelivaraa työllisyystavoitteen edistämiseen.

– Edellinen hallitus harjoitti etenkin kokoomuksen suosimaa keppi-linjaa, jossa työn tarjontaa pyrittiin lisäämään etuja karsimalla. Nykyinen hallitus on rajannut tämän pois keinovalikoimasta.

– Jäljelle jäävät pehmeämmät keinot, kuten palkkatuki ja työvoimapalvelujen kehittäminen. Ne vaativat kuitenkin lisää rahaa, ja jos talous alkaa mennä miinuksen puolelle, työllistämistoimille ei ole varoja.

Heikentyneistä talousnäkymistä huolimatta Sund ei halua synkistellä liikaa. Loppusyksyn aikana makrotalouden kehityksestä on saatu hieman myönteisempiä uutisia. Pelko taantumasta ja huoli maailmantalouden kasvun hyytymisestä ovat jääneet ainakin toistaiseksi hieman taka-alalla.

– En pidä kirkossa kuulutettuna, että Suomen talouskasvu putoaisi alle 1,5 prosentin. Viimeisimmän tutkimuksen mukaan tuollainen kasvu vielä riittäisi parantamaan työllisyyttä.

Matti Remes
Kuva: Istockphoto